

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Філологічний факультет
Кафедра української літератури

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Усна народна творчість»
обов'язкова

Освітньо-професійна програма «Українська мова та література»
Спеціальність 014 Середня освіта
Галузь знань 01 Освіта
Рівень вищої освіти перший бакалаврський
Філологічний факультет
Мова навчання українська

Розробник: Костик Василь Васильович, доцент кафедри української літератури,
кандидат філологічних наук, доцент

Профайл викладача (-ів) [Костик Василь Васильович](#)

Контактний тел. 0372584836

E-mail: kostyk_vv@ukr.net

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=5281>

Консультації Онлайн-консультації: П'ятниця 11.30 – 13.00
Очні консультації: за попередньою домовленістю.
(Вівторок з 13.00 до 14.20).

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Курс «Усна народна творчість», яким розпочинається вивчення історії української літератури, посідає важливе місце в системі навчання на філологічних факультетах університетів і є ваговою складовою професійної підготовки майбутніх учителів української мови та літератури. Це базова дисципліна, в результаті вивчення якої студенти мають поглибити знання з усної народної творчості; ознайомитися з сучасною науковою інтерпретацією фольклорних фактів і явищ; сформувати цілісне розуміння жанрової системи українського фольклору; ознайомитися з провідними фольклористичними тенденціями XIX-XX ст. та сучасним станом розвитку фольклору та фольклористики; сформувати розуміння фольклорного твору як естетичного явища у нерозривній єдності форми і змісту.

2. Мета навчальної дисципліни: формування в студентів систематизованих знань жанрової системи українського фольклору, ширше – навчитися виявляти й визначати фольклорні теми, сюжети та образи, які зустрічаються в художніх текстах при вивченні української літератури у ЗЗСО.

Опановуючи предмет, майбутній фахівець повинен бути надзвичайно уважним до рідного слова, навчитися по крупинці збирати народні перлини, які «лежать на поверхні» та оберігати їх. У ході такої підготовки виробляються перші навички та методи записування цілих фольклорних текстів, адже на практичних заняттях з усної словесності студент не тільки розглядає тексти, записані відомими фольклористами, але й вчиться фіксувати їх самостійно і готується до фольклорної практики.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Усна народна творчість» є теоретичні основи науки про усну народну творчість українського народу, її специфічні особливості.

3. Пререквізити: «Вступ до літературознавства», «Вступ до мовознавства».

Постреквізити: Історія української літератури (давня), Історія української літератури (перша пол. XIX ст.), навчальна практика «Усна народна творчість».

4. Результати навчання

Загальні:

- **ЗК 3.** Уміння формувати системний підхід у ставленні до минулого, сучасного та майбутнього України, цінувати культурно-історичні та морально-етичні надбання українського народу, виявляти повагу до різноманіття релігій і етнокультур.

Фахові:

- **ФК 5.** Розуміння особливостей історико-літературного процесу, основних закономірностей історичного розвитку українського літературознавства у світовому контексті, уміння використовувати здобутки українського письменства для формування національної свідомості, світогляду учнів, їхньої моралі, ціннісних орієнтацій в сучасному суспільстві.

- **ФК 6.** Володіння теоретичними основами аналізу художнього тексту; знання принципів, методів, способів і прийомів аналізу художніх текстів різних родів і

жанрів; вміння здійснювати цілісний, композиційний, проблемно-тематичний та структурно-стильовий аналіз художніх текстів.

● **ФК 7.** Вміння порівнювати різні явища літературного процесу, літературні стилі; застосовувати різні методи літературознавчого аналізу в науковому дослідженні, володіти сучасними літературознавчими термінами та поняттями.

Програмними результатами навчання курсу є:

● **ПРН 2.** Розуміти основні тенденції історичного розвитку українського народу, аргументувати власну позицію щодо дискусійних питань української історії та сучасного суспільного життя.

● **ПРН 14.** Аналізувати мовні та літературні явища у взаємозв'язку і взаємозалежності.

● **ПРН 16.** Використовувати прийоми літературно-критичного аналізу.

● **ПРН 18.** Аналізувати й інтерпретувати художні твори української та зарубіжної літератури й усної народної творчості.

● **ПРН 20.** Здійснювати літературознавчий аналіз текстів різноманітних жанрів, володіти основними поняттями, концепціями і фактами сучасного літературознавства, вільно оперувати літературознавчим матеріалом та термінологією.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лекц.	прак./ семін.	лаб.	інд.	с.р.		лекц.	прак./ семін.	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми навчальних занять	Змістовий модуль 1 Історія та теорія, класифікація фольклору											
Тема 1. Історичний розвиток українського фольклору. Теорія фольклору: питання поетики.	8	2	2			4	12	1	1			10
Тема 2. Класифікація фольклору. Система фольклорних жанрів.	8	2	2			4	9	1				8
Тема 3. Обрядовий фольклор: календарно-обрядова та родинно-обрядова поезія.	10	2	4			4	12	1	1			10
Тема 4. Вивчення дитячого фольклору у ЗНЗ	8	2	2			4	9		1			8

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лекц.	прак./ семін.	лаб.	інд.	с.р.		лекц.	прак./ семін.	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 5. Народна пареміографія.	8	2	2			4	9		1			8
Тема 6. Народна драма.	8	2	2			4	9	1				8
Разом за ЗМ1	50	12	14			24	60	4	4			52
Теми навчальних занять	Змістовий модуль 2 Народна проза. Народні думи. Пісенна творчість											
Тема 7. Вивчення народних казок у ЗЗСО.	12	2	2			8	10					10
Тема 8. Неказкова проза	14	4	2			8	10	1	1			8
Тема 9. Вивчення українських народних дум у ЗНЗ	12	4	4			4	10	1	1			8
Тема 10. Історичні пісні.	8	2	2			4	10	1	1			8
Тема 11. Вивчення ліричних пісень у середній школі.	10	2	2			6	10					10
Тема 12. Вивчення балад і коломийок у середній школі.	14	4	4			6	10	1	1			8
Разом за ЗМ 2	70	18	16			36	60	4	4			52
Усього годин	120	30	30			60	120	8	8			104
<i>Підсумкова форма контролю</i>	екзамен											

5.2. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми	Кількість годин
1.	Написання рефератів про фольклористичну діяльність: Павла Чубинського Михайла Грушевського Олександра Потебні Івана Франка Лесі Українки Олексія Дея	48

	Степана Мишанича Наталії Шумади Григорія Дем'яна Василя Сокола Миколи Дмитренка Віктора Давидюка	
2.	Українські прислів'я та приказки у наукових зацікавленнях Михайла Пазяка.	6
3.	Буковинська «Маланка» у народознавчих дослідженнях Олександра Курочкина	6

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні*: аналіз художнього тексту.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

7. Контроль та оцінювання результатів

навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни

Проводяться такі види контролю: **поточний, модульний та підсумковий контроль.**

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи.

Методи проведення поточного контролю під час навчальних занять і здійснюються шляхом усного опитування студентів, проведення контрольних робіт, виконання завдань, перевірки читачьких щоденників.

Модульний контроль здійснюється шляхом проведення двох модулів.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання шляхом проведення іспиту.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка А (90 – 100 балів) або „відмінно” виставляється за відповідь, яка містить вичерпне за сумою поданих знань розкриття усіх запитань, розгорнуту аргументацію кожного з положень, побудована логічно й послідовно, розкриває питання від його нижчих до вищих рівнів, а також містить приклади з художніх текстів, які дозволяють судити про повноту уявлень студента з поставленого питання. Відповідь повинна бути викладена гарною, багатою мовою, відзначатися точним вживанням термінів, містити посилання на засвоєну навчальну літературу.

Оцінка В (80 – 89 балів) або „добре” виставляється за відповідь, яка містить повне, але не вичерпне за сумою виявлених знань висвітлення усіх запитань, що містяться в білеті, скорочену аргументацію головних положень, допущено порушення логіки й послідовності викладу матеріалу, а розуміння теоретичних питань не підкріплює ілюстраціями з художніх текстів. У відповіді допускаються стилістичні помилки, неточне вживання термінів, довільне витлумачення фактів.

Оцінка С (70 – 79 балів) або „добре” виставляється за відповідь, яка містить недостатньо вичерпне за сумою виявлених знань висвітлення запитань, що містяться в білеті, відсутня аргументація головних положень, допущено порушення логіки й послідовності викладу матеріалу, а наведені приклади з текстів не відповідають теоретичним моментам даного курсу. У відповіді допускаються стилістичні помилки, неточне вживання термінів, довільне витлумачення фактів. Крім того, таким балом може бути оцінений студент, який протягом семестру не виявляв відповідних знань з даного курсу, але на іспиті успішно відповів на поставлені теоретичні та практичні завдання.

Оцінка D (60 – 69 балів) або „задовільно” виставляється за відповідь, яка містить неповне за сумою виявлених знань висвітлення усіх запитань, поверхово аргументує положення відповіді, у викладі допускає композиційні диспропорції, порушення логіки й послідовності викладу матеріалу, не ілюструє теоретичні положення прикладами з художніх текстів. Мова відповіді рясніє помилками, наявне неправильне слово- й терміновживання.

Оцінка E (50 – 59 балів) або „задовільно” виставляється за відповідь, яка містить неповне за сумою виявлених знань висвітлення усіх запитань або за незнання окремого питання із загальної кількості поставлених. У викладі студента допущені композиційні диспропорції, порушення логіки й послідовності викладу матеріалу. Студент не може відтворити основні теоретичні положення, але наводить окремі приклади з художніх текстів. Мова відповіді рясніє помилками, наявне неправильне слово- й терміновживання, немає розуміння окремих літературознавчих термінів.

Оцінка FX (35 – 49 балів) або „незадовільно” виставляється у разі, коли студентом на протязі навчального семестру набрано недостатню кількість балів за змістові модулі, він не може бути допущеним до складання іспиту. У випадку, якщо студент допущений, але його відповідь на іспиті містить неправильне висвітлення заданих питань, помилкову аргументацію, допускаються помилкові умовиводи, неправильне посилання на факти та їхнє витлумачення, мова близька до суржику, він також може бути оцінений незадовільно.

Оцінка F (1 – 34 бали) або „незадовільно” виставляється у разі, коли студентом протягом навчального семестру набрано недостатню кількість балів за змістові модулі, він не може бути допущеним до складання іспиту. У випадку, якщо студент допущений, але відповісти на поставлені запитання на іспиті він не може або відповідає неправильно, а також не може дати відповідь на жодне із поставлених додаткових запитань, така відповідь оцінюється незадовільно.

8. Рекомендована література – основна

1. Глушко М. С. Методика польового етнографічного дослідження: Навчальний посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008.
2. Давидюк В. Ф. Вибрані лекції з українського фольклору: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Луцьк: ПВД «Твердиня», 2014. 448 с.
3. Качкан В. Із фольклористично-етнологічної теки: Ціхи. Студії. Дослідження. Есеї. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2023. 496 с.
4. Коваль Г. Поетичний універсум календарно-обрядового фольклору українців. Львів, 2020. 440 с.
5. Кожолянюк О. Календарні свята та обряди українців Буковини: семантика і символіка. Чернівці: Друк Арт, 2014. 608 с.
6. Лановик М., Лановик З. Українська народна словесність. Львів: Літопис, 2000.
7. Народні пісні з Волині та Поділля. Записав та впорядкував Василь Сокіл. Львів, 2023. 128 с.
8. Радзіх С. Вивчення фольклору на уроках української літератури. 5-9 класи. Тернопіль: Підручники і посібники, 2007. 128 с.
9. Різдво та Маланка / Ідея Б. Логвиненко. К.: ГО «УКРАЇНЕР», 2022.
10. Руснак І. Український фольклор. К.: Академвидав, 2010.
11. Українська фольклористика. Словник-довідник / Укладання і загальна редакція М. Чорнопиского. Тернопіль: Підручники і посібники, 2008. 448 с.
12. Українська фольклористична енциклопедія / Керівник проекту, науковий редактор, упорядник Василь Сокіл. Львів, 2018. 808 с.
13. Українська фольклористична енциклопедія: У 2-х т. Т. 1: А-Л / Упорядник, науковий редактор доктор філологічних наук, професор М. К. Дмитренко. К.: Сталь, 2018. 740 с.
14. Українська фольклористична енциклопедія: У 2-х т. Т. 2: М-Я / Упорядник, науковий редактор доктор філологічних наук, професор М. К. Дмитренко. К.: Сталь, 2020. 688 с.

9. Інформаційні ресурси

1. Українська література: електронна бібліотека: <http://www.ukrlit.com.ua>
2. Енциклопедія української літератури: <http://www.proza.cir/ua>
3. Українська бібліотека «Джерело»: <http://ukrlib.com>
4. EXLIBRIS - українська електронна бібліотека: <http://ukrlib.com>
5. Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка: <http://www.philology.Kiev.ua>
6. НДІ українознавства: <http://www.rius.kiev.ua>
7. Український лінгвістичний портал: <http://www1.ulif.org.ua/ulit7>